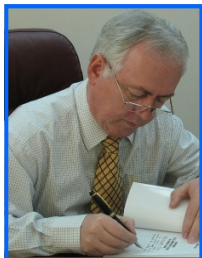

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

Nagorno-Karabakh - o problemă punctuală cu implicații extinse

Corneliu PIVARIU

Situația actuală din regiunea Nagorno-Karabakh își are rădăcinile de la încorporarea treptată a Caucazului de Sud în Imperiul Rus și apoi în politica fostei Uniuni Sovietice de a crea zone cu probleme în diferite părți din statele satelite, pentru a le putea controla mai bine. Astfel, Nagorno-Karabakh, alături de Osetia, Abhazia și Transnistria, fiecare cu particularitățile sale, se constituie într-o regiune în care Rusia, dar și alte puteri, se folosesc pentru a-și realiza obiective strategice, de cele mai multe ori divergente nu numai între ele, dar și de interesele specifice Armeniei.

Este dificil de prevăzut cum va evolua situația în această zonă în următorii ani, ca urmare a variabilelor a căror evoluție nu poate fi determinată cu precizie însă, cel puțin pe plan intern, în Armenia vor avea loc unele schimbări importante, care vor influența această evoluție. Prima este generată de schimbarea generațiilor, cea care a câștigat independența și apoi războiul din 1992-94, va părăsi treptat scena politică (în 2013 primul președinte al Armeniei, Levon Ter-Petrosyan, în vârstă de 71 de ani a anunțat că nu va participa la alegerile prezidențiale din motive de sănătate). A doua va fi determinată de referendumul din 2015 care a amendat Constituția prin transformarea țării într-o republică parlamentară, iar alegerile din aprilie 2017 au marcat începerea acestei noi etape, chiar dacă Partidul Republican al președintelui Serzh Sargsyan a ieșit pe primul loc cu 49,17% (58 de locuri din totalul de 131, cu 11 mai puțin decât în legislatura anterioară). Amendamentele constituționale vor intra în vigoare însă după alegerile prezidențiale prevăzute în februarie 2018, după care probabil va urma o perioadă de reforme în sistemul de guvernare, prin apariția unor noi instituții și un sistem de guvernare mai descentralizat. Pe plan extern Armenia va continua să folosească cu succes posibilitățile pe care i le ofera puternica dispora din SUA, Franța și alte țări europene. De asemenea, relațiile cu Rusia - principalul aliat, cu republica Nagorno-Karabakh - partener indispensabil de securitate, cu Iranul, dar și relațiile cu Turcia și Azerbaidjanul, vor cunoaște noi evoluții.

Subliniem că, escaladările și acțiunile militare ale Azerbaidjanului în aprilie 2016, urmate de denunțarea unilaterală de către Erevan a înțelegerilor convenite la Viena și Saint Petersburg în mai și iunie 2016, demonstrează hotărârea clasei politice armene de a nu accepta nici un compromis în soluționarea situației din Nagorno-Karabakh. În acest context menționăm și recent (20 februarie) desfășuratul referendum în Nagorno-Karabakh, care urmărea în principal schimbarea denumirii în "Republica Artsakh" și acordarea mai multor puteri președintelui - prin desființarea funcției de prim-ministru, pentru luarea mai rapidă a unor decizii de securitate, modificări aprobate de peste 76% din participanți. Referendumul nu a fost recunoscut de mai multe state (Germania, Georgia, Ucraina, Turcia, desigur Azerbaidjan, ș.a.) inclusiv Uniunea Europeană, din a cărei declarație menționăm: "UE nu recunoaște cadrul constituțional și legal pentru asemenea proceduri, care nu pot modifica statutul viitor al Nagorno-Karabakh și nu pot influența procesul de negocieri". Reamintim că, după războiul din 1992-94, în afară de Nagorno-Karabakh, Armenia a mai ocupat și alte șapte regiuni adiacente (Lachin, Kalbajar, Aghdam, Fuzuli, Jabrayil, Gubadli și Zangilan), iar în cadrul negocierilor purtate de-a lungul timpului, în formatul OSCE - Grupul Minsk (Armenia, Azerbaidjan, Rusia, SUA, Franța, Italia, Germania, Turcia, Belarus, Finlanda și Suedia, copreședinți - din 1996, Rusia, SUA și Franța) Armenia ar fi acceptat restituirea a cinci din aceste regiuni către Azerbaidjan, în schimbul recunoașterii independenței Nagorno-Karabakh și asigurarea unei legături cu Armenia (zona Lacin), dar nu au putut fi obținute progrese în nici un fel.

Este de menționat și recenta inițiativă importantă a președintelui Serzh Sargsyan, de reapropiere cu Uniunea Europeană, marcată de vizita acestuia la Bruxelles, la 27-28 februarie, unde a avut întâlniri nu numai la conducerea UE dar și cu secretarul general NATO. Cu acest prilej cele două părți au convenit "Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement (CEPA)", pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale în noul context global, care se preconizează a fi semnat cel mai probabil în noiembrie 2017, în timpul Summit-ului Parteneriatului Estic, la Bruxelles. O mutare inteligentă a președintelui Sargsyan, în linie cu strategia sa, chiar dacă aderarea sa la Uniunea Euroasiatică în 2015 părea a pune punct evoluției către o integrare europeană. Această mișcare cel mai probabil a adus și mai multe voturi Partidului Republican al președintelui Sargsyan la recente alegeri parlamentare.

Chiar dacă prin cooperarea cu UE autoritățile de la Erevan caută să creeze un nou echilibru în raportul său de dependență politică și economică față de Moscova, este puțin probabil ca Armenia să poată renunța la aceasta în problemele de politică externă, apărare și securitate.